

Soutěžní zadání

Památník letcům
a příslušníkům RAF na
Mladoboleslavsku je
uměleckým počinem,
který důstojně připomene
příslušníky Royal Air Force
z Mladoboleslavska –
letce i pozemní personál.

Porota
Katarína Magid Hládeková
Kacha Kastner
Maria Topolčanská
Tomáš Džadoň
Daniel Marek
Petr Servus
Markéta Tomčíková
Gérard Keijsper

Přihlášky
|17|10|2025|

Zadání

Cílem soutěže je vytvořit památník, který s vysokou uměleckou kvalitou a současným výtvarným jazykem připomene příslušníky Royal Air Force z Mladoboleslavska – letce, jejich rodiny i pozemní personál, jejichž osudy jsou spojeny s bojem za svobodu. Památník má být nejen nositelem historické paměti, ale také silným současným dílem ve veřejném prostoru, které dokáže oslovit veřejnost vizuálně, emocionálně i intelektuálně. Soutěž má přinést mnohost pohledů na to, jak lze dnes umělecky zprostředkovat téma kolektivní paměti a jak lze komemorativní význam přenést na místo v civilní městské krajině.

Památník bude umístěn v prostoru s otevřeným charakterem, v přímém kontaktu s okolní zelení a v blízkosti navigačního prvku / poutače Letadlo Metoděje Vlacha. Lokalita je viditelná i z letecké perspektivy – tento fakt nabízí možnost pracovat s měřítkem, kompozicí a symbolikou ve vertikální rovině. Návrh by měl tuto výjimečnost využít a promítnout ji do hmotného i prostorového řešení.

Soutěžní návrh může překročit tradiční model pamětního místa a nabídnout možnost přímého vstupu či interakce – fyzické i smyslové. Památník se tak může stát prostorem, do kterého lze vstoupit, kterým lze procházet nebo jej jiným způsobem zažít, a to v rovině vizuální, hmatové či prostorové. Tato otevřenost může návštěvníkům umožnit osobní prožitek a hlubší propojení s tématem.

Očekává se, že soutěžní návrhy budou hledat originální formu vyjádření, která překročí konvenční pojetí pamětních míst a přinese současný, esteticky silný a kontextuálně citlivý výsledek. Důležitá je schopnost díla komunikovat s různými skupinami veřejnosti – od odborné po širokou, od místních obyvatel po návštěvníky města.

Soutěžící jsou vyzváni, aby v návrhu propojili historickou rovinu s architektonickou a sochařskou kvalitou, pracovali s materiály odolnými v čase, zohlednili viditelnost a vnímání památníku z různých vzdáleností a perspektiv, a především vytvořili dílo, které bude trvale rezonovat s místem i jeho příběhem.

Mladá Boleslav a RAF

Památka věnovaná československým příslušníkům Royal Air Force z Mladoboleslavska má ambici důstojně připomenout odvahu a oběti, které tiito muži a ženy přinesli během druhé světové války. V Mladé Boleslavi a jejím okolí se nacházelo mnoho osobností, které po okupaci Československa odešly do zahraničí, zapojily se do spojeneckého boje a významně přispěly k vítězství spojenců v leteckých operacích.

V rámci československé účasti v RAF působilo více než 2400 letců, z nichž řada pocházela ze středních a severních Čech. Mladoboleslavsko bylo regionem s tradicí letectví a technického vzdělávání – ať už v souvislosti s místním průmyslem, nebo díky blízkosti leteckých aktivit Metoděje Vlacha. Tito lidé často opouštěli své rodiny a domovy s vědomím, že návrat nebude jistý, a vstupovali do řad RAF s odhodláním bojovat za svobodu okupované vlasti.

Českoslovenští letci sloužili ve známých perutích, jako byly 310., 311., 312. a 313. stíhací a bombardovací peruť, a účastnili se zásadních operací, včetně bitvy o Británii v roce 1940. V této bitvě se českoslovenští piloti zařadili mezi nejúspěšnější spojenecké stíhače a jejich nasazení získalo mezinárodní uznání.

Osudy letců byly často spojeny s hrdinstvím, ale také s tragédiemi. Mnozí padli v boji, jiní byli po návratu do vlasti po únoru 1948 perzekvováni tehdejšími komunistickým režimem. Připomínka RAF má tedy dvojí rovinu – uctění hrdinské služby v zahraničí



a zároveň připomenutí složité poválečné historie. Mnozí přeživší příslušníci RAF byli po roce 1948 zbaveni vojenských hodností, vyloučeni z armády a někteří i uvězněni. Jejich zásluhy byly plně rehabilitovány až po roce 1989.

Mladoboleslavsko si uchovalo paměť těchto událostí nejen prostřednictvím osobních vzpomínek, ale také díky místním institucím. Letecké muzeum Metoděje Vlacha dlouhodobě pracuje na mapování historie československého letectví a uchovávání památky jeho významných představitelů.

Památník RAF má být umístěn v prostoru při vstupu do leteckého muzea, který umožní propojení historického kontextu s fyzickým místem.

Letecké muzeum Metoděje Vlacha – živé muzeum historie letectví

Letecké muzeum v Mladé Boleslavi, které nese jméno průkopníka českého letectví Metoděje Vlacha, nabízí zcela jedinečný zážitek. Na rozdíl od tradičních leteckých muzeí, kde jsou exponáty určeny pouze k obdivování, je toto muzeum živé – většina letadel, která zde uvidíte, jsou letuschopné repliky historických strojů.

Díky tomu se návštěvníci mohou často stát svědky nejen pečlivé údržby a oprav, ale také běžných provozních činností, jako je doplňování paliva před letem. Není výjimkou, že během návštěvy uslyšíte burácení motoru nebo uvidíte, jak se historické letadlo připravuje na vzlet.

Expozice nabízí výjimečný pohled do historie letectví – od prvních pokusů o let až po letadla z meziválečného období 20. století, na která je kladen zvláštní důraz. Každý vystavený stroj je výsledkem precizní řemeslné práce a snahy o maximální historickou věrnost. Mnoho z těchto letounů se navíc pravidelně účastní leteckých dnů a veřejných ukázek, což potvrzuje jejich plnou provozuschopnost.

Letecké muzeum Metoděje Vlacha tak není jen expozicí, ale skutečně živým muzeem, kde se minulost znovu vzlétá do přítomnosti.

Lokalita

Místo památníku se nachází v předprostoru Leteckého muzea Metoděje Vlacha v blízkosti navigačního prvku Letadlo Metoděje Vlacha – nerezové konstrukce letounu podle původních plánů historického modelu.

Prostor je veřejně přístupný, spojený s parkovištěm, tedy úzce navázán na příjezd k muzeu autobusem a autem. Přilehlou obytnou městskou strukturou prochází dvě cyklotrasy.

Návrh bude muset respektovat výškové limity (dané okolní zástavbou), vedení inženýrských sítí a protistorové nároky autobusové zastávky.

Červeně – parcela č. 203/47 (k.ú. Chrást u mladé Boleslavi) ve vlastnictví Středočeského kraje spravována Muzeem Mladoboleslavsko, p.o.



Místo určené pro památník, ca 380 m² (včetně stromů a sítí)



Mladoboleslavští příslušníci Royal Air Force

- Tomáš Bergmann, AC1 (svob.), byl příslušníkem pozemního personálu – Maintenance Assistant u 311. perutě RAF. Narodil se 18. července 1924 v Praze a zemřel 11. června 1992.
- Bohuslav Brázda, F/Sgt (rtn.asp.), byl pilot 310. perutě RAF. Narodil se 13. září 1916 v Římě (Itálie) a zemřel v roce 1991.
- Miroslav Červinka, F/Sgt (rtm./R/plk.), byl pilot 311. perutě RAF. Narodil se 18. října 1914 v Boreči u Mladé Boleslavi a zemřel 12. ledna 1943.
- František Duka, AC2 (rtm.), byl zbrojář – Armourer u Depot RAF. Narodil se 18. dubna 1909 ve Varnsdorfu (okres Děčín) a zemřel 1. května 1991.
- Vojtěch Formánek, P/O (por./R/plk.), byl pilot 311. perutě RAF. Narodil se 7. června 1918 v Dolním Bousově u Mladé Boleslavi a zemřel 25. května 1985.
- Karel Hájek, Sgt (šrtm./R/mjr.), byl navigátor 51. OTU RAF. Narodil se 18. července 1913 ve Struhách u Mladé Boleslavi a zemřel 9. března 1945.
- Josef Hašlar, Sgt (čet.), byl radista – Wireless Operator u 311. perutě RAF. Narodil se 14. srpna 1912 v Bitouchově (okres Semily). Údaje o úmrtí nejsou známy.
- František Havránek, F/Lt (por./R/plk.), byl navigátor 311. perutě RAF. Narodil se 5. října 1918 v Mladé Boleslavi a zemřel 31. října 1990.
- Josef Hofta, Cpl (rtn.), byl mechanik – Fitter II A u 311. perutě RAF. Narodil se 31. května 1902 v Katusicích u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Karel Janata, Sgt (rtn./R/plk.), byl pilot 310. perutě RAF. Narodil se 20. března 1918 ve Kbelu u Mladé Boleslavi a zemřel 11. září 1942.
- Antonín Jírovec, Cpl (rtm./R/mjr.), byl mechanik – Fitter II E u 310. perutě RAF. Narodil se 13. června 1908 v Nepřevázce u Mladé Boleslavi a zemřel 14. prosince 1972.
- Václav Keller, LAC (rtn./R/mjr.), byl mechanik – Fitter u 312. perutě RAF. Narodil se 9. října 1913 v Dobrovici u Mladé Boleslavi a zemřel 14. října 1993.
- Miroslav Kredba, F/Lt (kpt./R/plk.), byl pilot 310. perutě RAF. Narodil se 29. ledna 1914 v Libichově u Mladé Boleslavi a zemřel 14. února 1942.
- Vladislav Krůta, MUDr., F/Lt (npor./R/plk.), byl lékař – Medical Officer u 311. perutě RAF. Narodil se 27. června 1908 v Bělé pod Bezdězem u Mladé Boleslavi a zemřel 6. září 1979.
- Jaroslav Kulhavý, Sgt (rtn./R/pplk.), byl letový mechanik – Flight Engineer u 311. perutě RAF. Narodil se 17. srpna 1919 v Mladé Boleslavi a zemřel 4. prosince 1944.
- Jindřich Libeňský, F/Sgt (rtm./R/mjr.), byl opravář přístrojů – Instrument Repair I u 311. perutě RAF. Narodil se 30. ledna 1912 v Mohelnici nad Jizerou u Mladé Boleslavi a zemřel 10. srpna 1992.
- Jaroslav Libich, F/Sgt (rtm./R/mjr.), byl mechanik – Fitter I u 311. perutě RAF. Narodil se 9. ledna 1915 v Mladé Boleslavi a zemřel 11. června 1969.
- Oldřich Linka, F/Sgt (rtn./R/pplk.), byl radista a palubní střelec – Wireless Operator/Air Gunner u 311. perutě RAF. Narodil se 26. prosince 1919 ve Vinařicích u Mladé Boleslavi a zemřel 15. dubna 1989.
- Václav Lukavec, LAC (čet./R/mjr.), byl mechanik a zbrojář – Fitter/Armourer u 310. perutě RAF. Narodil se 31. března 1913 ve Zdětíně u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Miloslav Jan Mansfeld, S/Ldr (por./R/genmjr.), byl pilot 111. a 68. perutě RAF, držitel DSO, DFC, AFC. Narodil se 14. prosince 1912 v Dalovicích u Mladé Boleslavi a zemřel 22. října 1991.

- Antonín Novák, (údaje o hodnosti a funkci neuvedeny). Narodil se 25. května 1910 Kosmonosech. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Jaroslav Novák, F/O (ppor./R/plk.), byl navigátor 311. a 246. perutě RAF. Narodil se 6. června 1921 v Nových Benátkách u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Karel Stanislav Otta, Sgt (čet./R/pplk.), byl radista a palubní střelec – Wireless Operator/Air Gunner u 311. perutě RAF. Narodil se 13. července 1921 v Mnichově Hradišti u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Karel Papoušek, F/O (ppor./R/plk.), byl pilot 167. perutě RAF. Narodil se 26. září 1922 v Mladé Boleslavi a zemřel 5. května 1943.
- Jaroslav Pecka, F/Sgt (šrtm./R/pplk.), byl mechanik – Fitter II u 312. perutě RAF. Narodil se 17. října 1910 v Mladé Boleslavi a zemřel 6. listopadu 1977.
- Vlastimil Prášek, W/O (šrtm.), byl mechanik – Fitter II E u 311. perutě RAF. Narodil se 31. května 1908 v Hlavenci u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Miroslav Procházka, F/Sgt (čet.asp./R/plk.), byl pilot 311. perutě RAF. Narodil se 9. října 1919 v Sýčíně u Mladé Boleslavi a zemřel 18. listopadu 1943.
- Vladimír Slánský, F/Lt (npor./R/plk.), byl pilot 311. a 138. perutě RAF. Narodil se 30. července 1913 v Mladé Boleslavi a zemřel 24. srpna 1993.
- Václav Smrčka, F/O (por./R/plk.), byl pilot 311. perutě RAF. Narodil se 25. května 1904 v Krumpachu (okres Šumperk) a zemřel 23. června 1970.
- Rudolf Svoboda, F/O (ppor.), byl důstojník radiotechniky – Wireless Officer u 310. perutě RAF. Narodil se 8. ledna 1912 v Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Miloslav Šefr, (údaje o hodnosti a funkci neuvedeny). Narodil se 18. května 1910 v Kosmonosech. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Adam Šípek, W/O (rtm./R/mjr.), byl letový mechanik – Fitter, Flight Engineer u 311. perutě RAF. Narodil se 12. dubna 1912 v Lešnovicích (Polsko) a zemřel 6. října 1978.
- Josef Petr Štern, Sgt (ppor.), byl palubní střelec – Air Gunner u 311. perutě RAF. Narodil se 25. prosince 1920 v Praze. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Miloslav Švitorka, LAC (des./R/mjr.), byl letový mechanik – Flight Mechanic u 311. perutě RAF. Narodil se 28. května 1903 v Nových Benátkách u Mladé Boleslavi a zemřel 24. prosince 1986.
- Václav Tarantík, W/O (rtm./R/pplk.), byl radista – Wireless Operator u 311. perutě RAF. Narodil se 27. dubna 1911 v Hrdlořezích u Mladé Boleslavi a zemřel 13. července 1944.
- Jan Těšík, AC1 (des./R/mjr.), byl příslušníkem pozemního personálu – Ground Staff u 310. perutě RAF. Narodil se 8. března 1912 v Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Josef Vajnár, AC2 (voj.), byl příslušníkem pozemního personálu – Ground Staff. Narodil se 11. října 1921 v Zajekově u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.
- Vladimír Vrba, F/Sgt (čet./R/pplk.), byl radista a palubní střelec – Wireless Operator/Air Gunner u 311. perutě RAF. Narodil se 21. července 1914 v Plužné u Mladé Boleslavi. Údaje o úmrtí nejsou známy.

Porota / Závislá část



Daniel Marek
náměstek primátora
místopředseda poroty



Petr Servus
náměstek primátora



Markéta Tomčíková – náhradnice
vedoucí odboru školství, kultury
a tělovýchovy



Gérard Keijsper – náhradník
projektový manažer, odbor školství, kultury
a tělovýchovy

Porota / Nezávislá část



Katarína Magid Hládeková
umělkyně, kurátorka
předsedkyně poroty



Kacha Kastner
kurátorka, galerie hunt kastner



Maria Topolčanská
architektka, teoretička architektury



Tomáš Džadoň – náhradník
umělec